

Historie uit de Top van Limburg (Afl. 3)

Wereldoorlog II: de Bevrijding

Wandelend of fietsend door het lieflijke landschap in de ‘Top van Limburg’ kun je ternauwernood voorstellen dat het gebied gedurende een half jaar frontgebied is geweest. In september 1944 waren hier de luchtlandingen van operatie Market Garden. Duizenden parachutisten en honderden zweefvliegtuigen landden boven op de stuwwal bij Groesbeek. Maar het doel van deze operatie, het veroveren van de bruggen over de rivieren bij Nijmegen en Arnhem, mislukte. Hierdoor werd de Maas in Noord-Limburg gedurende een half jaar frontgebied en werd de bevolking gedwongen te evacueren. Vier maanden daarna vond in hetzelfde gebied de laatste grote slag aan het westelijk front plaats, [operatie Veritable](#). Deze beslissende veldslag is in Nederland ternauwernood bekend. Operatie Veritable startte op 8 febr. 1945 vanaf Nederlands grondgebied, ten oosten van Nijmegen. De veldslag vond grotendeels in de Duitse Niederrhein plaats en is ook bekend als ‘the battle of the Reichswald’. Tijdens deze veldslag, waaraan een 1/2 miljoen soldaten deelnamen, werd ook de Limburgse oostelijke Maasoever bevrijd. Men vindt in en vlakbij het Maasduinen-gebied veel monumenten, ruïnes, begraafplaatsen en musea die aan deze bijzondere slag herinneren.

Zo liggen vlakbij het Maasduinengebied het grootste en het op een na grootste oorlogsmuseum van Nederland, het [Oorlogsmuseum te Overloon](#) en het [Vrijheidsmuseum te Groesbeek](#). Dat is uiteraard geen toeval gezien het oorlogsgeweld dat de regio meegemaakt heeft. Met de slogan “Oorlog hoort in het museum thuis” trekken beide musea de aandacht van de potentiële bezoeker. Beide musea zijn bijzonder informatief, maar wil je de oorlog én de vrede optimaal beleven dan kun je het beste ook de sporen van de oorlog in het lieflijke landschap opzoeken.

Vooraf in de noordelijke Maasduinen, de St. Jansberg en het Duitse Reichswald herinnert veel aan WO2. Zo ligt tussen Gennep en het Duitse Kleef het [Reichswald Forest War Cemetery](#). Het is met 7670 graven de grootste Britse militaire begraafplaats van WO2 in Duitsland. Aan de rand van het Reichswald ligt in Groesbeek het grootste [Canadian War Cemetery](#) in Nederland (2619 graven). De soldaten die hier begraven zijn sneuvelden voor het merendeel tijdens operatie Veritable en de sprong over de Rijn. Ze zijn hier begraven omdat de Canadese opperbevelhebber Crerar besliste dat geen van zijn mannen in vijandelijke grond begraven mocht worden. In het noordelijk deel van het Reichswald ligt de [Kriegsgräberstätte Donsbrüggerheide](#). Het is een opmerkelijke Duitse oorlogsbegraafplaats met 2500 graven. Hier liggen voor het merendeel soldaten maar ook veel “Ostarbeiter” en moeders met hun kinderen. De vele grafstenen met “Unbekannt” en het massagraf verwijzen naar het enorme oorlogsgeweld waarmee operatie Veritable op 8 februari 1945 startte.

Ruïne kasteel Bleijenbeek. ©Theo Hermsen.

Deze laatste grote slag aan het westelijk front is in Nederland en zelfs bij de bewoners van de nabijgelegen plaatsen zoals Gennep, Mook en Middelaar ternauwernood bekend. Dat heeft diverse redenen. De bewoners waren ten tijde van de veldslag geëvacueerd. Toen ze na 4 à 6 maanden terugkwamen, troffen ze hun huizen zwaar beschadigd en geplunderd aan. Ze hadden alle energie nodig voor het overleven en de wederopbouw. Ook waren veel bewoners door alles wat ze hadden meegemaakt zo getraumatiseerd dat ze er nauwelijks over spreken konden. De media, veelal in het westen van Nederland gevestigd, konden over talloze WO2 - onderwerpen berichten waardoor hetgeen in de regio Maasduinen gebeurd was ternauwernood aandacht kreeg. Bovendien had operatie Veritable, de slag om het Reichswald, zich vooral in Duitsland afgespeeld en werd als Duitse historie ervaren. Vandaar dat de gelukte sprong over de Rijn, de beslissende operatie Veritable, ternauwernood bekend is. Dit in tegenstelling tot operatie Market Garden die in wezen de mislukte sprong over de Rijn is.

Dit onbekende verleden kan men het beste per fiets ontdekken. Om deze bijzondere historie onder de aandacht te brengen heeft stg. Filmwerkgroep CMN voor het bezoekerscentrum Martinustoren zeven 'Martinustoren - Bevrijdingsroutes' gemaakt. De knooppuntenroutes gaan langs de sporen van de oorlog, zoals monumenten, erevelden, musea en luisterplekken (hoorspelen). De talrijke historische foto's en films maken de geschiedenis extra beleefbaar. De twee fietsroutes die speciaal aandacht geven aan de luchtlandingen en de slag om het Reichswald zijn de ['Bevrijdingsroute 1944-1945'](#) en de ['Slag om het Reichswaldroute'](#). Beide routes zijn met een museumbezoek te combineren. Dit alles in het fraaie landschap van de Maasduinen, de stuwwal (St. Jansberg en Mookerheide) en het rivierenlandschap van Maas en Niers. Beide routes hebben een routefilm als introductie: ['De Bevrijdingsroute 1944-1945'](#) en ['De Slag om het Reichswaldroute'](#). Tussen Operatie Market Garden en Operatie Veritable was de Maas gedurende 5 maanden frontlinie. De [Maasfrontroute 1944-1945](#) verhaalt over deze periode.

Bezoekerscentrum Martinustoren Gennep. ©Theo Hermsen.

Bezoekerscentrum Martinustoren

De enige kerktoren direct aan de Maas, tussen Mook en Roermond, die W.O. II overleefde is de [Gennepse Martinustoren](#). Het is tegenwoordig een bezoekerscentrum dat de regionale cultuurhistorie en natuur aanstipt. Uiteraard geeft het aandacht aan W.O. II. [Stg. Filmwerkgroep CMN](#) realiseert de Martinustorenroutes met de bijbehorende website, films, foto's en hoorspelen.

 **BEZOEKERSCENTRUM
MARTINUSTOREN**
Genep en het Land van Maas & Niers

WANDELEN
FIETSEN
ONTDEKKEN!

KONINKLIJK
LGOG